

Trisdešimtieji leidybos metai. Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2018 m. lapkričio 16 d.

Nr. 42 (1304)

Įnašas į valstybės kūrimą

Minime mūsų valstybės Neprikalaujomybės šimtmetį, sklaidome istorinius dokumentus, iš naujo prisimename tuos didžiavirius, kurie pirmieji stojo prie Lietuvos valstybės atkūrimo, prie jos žinomumo pasaulyje. Vienas iš jų – signataras Jurgis Šaulys. Iškilmingai paminėtos šio šviesaus žmogaus mirties 70-osios metinės. Veivirženė Šv. apaštalo Matobaznycioje aukotos šv. Mišios. Šios atminties dienos organizatoriai – Gargždų krašto muziejaus edukatorė, Vasario 16-osios klubo narė, Istorinės atminties komisijos narė, signataro anūkė Gintarė Sargūnaitė, Veivirženė kultūros centras, Jurgio Šaulio gimnazija ir Klaipėdos rajono savivaldybės tarybos narys, Gargždų miesto garbės pilietis Česlovas Tarvydas.

C. Tarvydas – signataro Jurgio Šaulio sūnėnas, ilgus metus vadovavęs LPKTS Klaipėdos rajono filialui, turi kuo pasidalinti, papasakoti apie tremtinių likimus, apie šio krašto žmones. Jaunystės prisiminimai, jaunojo Jurgio pradžios mokslai ir tolesnis gyvenimo kelias, kurį nuėjo, dabar plėčiai papasakotas ir spaudoje, ir V. Plečkaičio monografijoje. Daug istorinių dokumentų saugoma Lietuvos nacionaliniae-

me muziejuje, Signatarų namuose, Klaipėdos universitete, Vyduno fonde.

Papasakota ir apie kitas iškilius asmenybes – kunigą Juozą Tumą-Vaižgantą, paskatinusį J. Šaulį rengti straipsnius laikraščiams „Tėvynės sargas“ ir „Žinyčia“, Gabrielę Petkevičaitę-Bitę, 1903 metais parūpinusią stipendiją studijoms Berne.

Jurgio Šaulio vardas ir jo įnašas į valstybės kūrimą ypač suskambo šiais metais, kai VDU prof. Liudas Mažylis surado tiek laiko „be žinios klaidžiojus“ Vasario 16-osios Akta, surašytą būtent signataro J. Šaulio ranka. Atkakliojo prof. L. Mažylis dėka, talkinant eksperimentams, kitiems tyrinėtojams, dabar turime mūsų Neprikalaujomybės Akto keilio žemėlapį, ir jei ne J. Šaulys, neaišku, ar šis dokumentas apskritai būtų pasiekęs reikiamus Vokietijos pareigūnus bei laiku išplatintas spaudoje.

Jurgis Šaulys – geriausiai žinomas, kaip pirmasis neprikalaujomybės Lietuvos diplomatas. Didžiulį diplomatinių talentų turintis ir gerus ryšius užmezgęs J. Šaulys buvo pasiuntinys Vokietijoje, Italijoje, Lenkijoje, Šveicarijoje bei prie Šventojo Sosto. Turbūt tai buvo vienintelis lietuvis, asmeniškai susitikęs su

Prie stendo Jurgio Šaulio atminimui

Adolfu Hitleriu, o su Juzefu Pilsudskiui – net du kartus.

Be to, J. Šaulys buvo ir „Varpo“ redaktorius, daugybės straipsnių autorius, pasirašinėjęs keliasdešimčia slapyvardžių, vienas didžiausių prieškario bibliofilų, garsus literatūros kritikas bei masonų ložės narys. Dr. Jurgis Šaulys 644 senus spaudinius, susijusius su Lietuvos istorija, padovanė VDU

(1938); 1952 metais jo biblioteką ir dalį archyvo įsigijo Pensilvanijos universitetas Filadelfijoje (JAV). Mirus dukrai Birutei Šaulytėi, gyvenusiai Detroite (JAV), signataro istorinis palikimas dviejose didžiulėse dėžėse buvo atsiustas į Lietuvą: Birutės Šaulytės testamente buvo įrašytas Jurgio Šaulio sūnėnas Česlovas Tarvydas.

(keliamas į 4 psl.)

Minime LPKTS įkūrimo 30-metį

Mūsų organizacijos kūrimosi detalės

Pilies prieigų link

I kvietimą dėl klubo „Tremtinys“ kūrimo pasitarti 1988 metų liepos 29 dieną prie Architektų namų atvyko per šimtą dalyvių. Duris radome užrakinčias, nors buvo suderinta dėl patalpų panaudojimo tą dieną. Paaiškėjo, kad pažado atsisakyta Kauno komunistų valdžios nurodymu. Senamiesčio gatvėmis patraukėme prie parapeto, skiriančio Šv. Gertrūdos gatvę nuo Šauklių gatvės. Audrius Butkevičius, kvietė siūlyti asmenis klubo įstatams ir steigiamajam suvažiavimui parengti per keturias savaites, iki rugpjūčio 26 dienos.

Pirmasis pasiūlytas buvęs politinis kalnys, Neolituānų paskutinysis prezidentas Juozas Enčeris, mane pasiūlė Birutė Nedzinskienė (signatarė). Susirinkusieji pageidavo, kad pasiūlytai klubo perspektivą.

Aikštės pakraštyje pamačiau stebintį įvykius KGB Kauno skyriaus viršininką pulkininką G. Bagdoną. Ap link aikštės susirinkusiuosius supo KGB pareigūnai. Jie dėvėjo specifines kepraites, kad galėtų vieni kitus atpažinti, jų buvo labai daug.

„Su mumis KGB pulkininkas draugas Bagdonas!“ – linksmai šuktelėjau. Nuviilnio juokas. Šypsojos ir pulkininkas. „Vertinkime savo likimą teisingai.

Nekarkite visų šunų ant Stalino. Sniečkus tokis pat niekšas!“, – tėsiau, bet sulig šiai žodžiai prisistatė pareigūnas iš Vykdomojo komiteto ir pareikalavo, kad užbaigtume nesankcionuotą mitingą. A. Butkevičius išsiderėjo 10 minučių užbaigimui. Susirinkusieji bendru sutarimu pranešė, kad pasitiki mumis ir kad patys pasirinktume klubo steigiamojo suvažiavimo rengėjus. Taip ir įvyko. Toliau ruošėmėsuvažiavimui daugiausia privačiame bute Nemuno gatvėje.

Mums skirtantis pradėjo rinktis Kauno Sajūdžio iniciatyvinės grupės nariai, bet jiems aprašytų įvykių matyti neteko. Nors buvo šeštadienis, bet dar užsukau į KPI Vibrotechnikos mokslinio tyrimo sektorių padirbėti. Po kelių valandų, grįžus namo, laukė staigmena. Vaikai pranešė, kad prie mūsų namo keliais valandas Taikos prospektė budėjo naujausio modelio „Volga-27“. Pasakė įsidėmėtą numerį. Kai grįžau, iš jos išlipęs asmuo nusekė iki laiptinės, sugrižo į automobilį, ir jis nuvažiavo. Tuoj pat išsiunčiau laišką į KGB Kauno skyrių, paklausdamas, koks man gresia pavojus. Atsakė, kad tokis automobilis Kaune neregistruotas.

Kitame Sajūdžio grupės susitikime su Kauno valdžia vėl paklausiau apie šį įvyki. G. Bagdonas juokdamasis pasa-

kė: „Tegul milicijos valdyba aiškinasi“. O pirmasis partijos sekretorius tarė: „O ką tu apie Tarybų Lietuvos vadovą šnekėjai?“ Supratau, kad tai buvo profilaktinis pagasdinimas.

Pavadinimas „Tremtinys“

Pasinaudojė įgaliojimais ir vykdydami įpareigojimus bei įsipareigojimus tuojo pradėjome darbus. Aš į darbo grupę pakviečiau savo bendrakursį dr. Algirdą Petrą Belžaką, 1941-ųjų vaikystės tremtinį, kaip ir aš Tomsko srityje. (Jis dalyvavo ir šiame jubiliejiniame renginyje, nors asmeniškai nebuvau kviečtas. Būdamas tarybos nariu daug energijos skyrė tremtinių socialinėms reikmėms. (Sudardo KGB konspiraciinių butų, kurie teko jų neturintiems tremtiniams. Viešą tokį namą Putvinskio g. 37 perdavėme klubui „Tremtinys“).

Pakviečiau Liudą Bumbuli, kuris dirbo KPI moksliniame tyrimų sektoriuje „Vibrotechnika“ gretimoje grupėje, o baigęs inžinerinę ekonomiką – gamykloje „Elektra“. Jis ten vadovavo Sajūdžiui ir buvo puolamas vadovybės. Apie jį buvau susidaręs nuomonė, kaip apie žmogų, turintį savo požiūrį ir tvirtą stuburą, tokį, koks buvo reikalingas esamoje politinėje situacijoje.

(keliamas į 8 psl.)

Patriotinis jaunimo ugdymas ir krašto gynyba

Tai plati ir ne kartą nagrinėta LPKTS konferencijose ir „Tremtinio“ laikraštyje tema. Jau 30 metų kai ją įgyvendiname per įvairias LPKTS programas. Tačiau tai yra ilgalaikis niekada nesibaigiantis darbas, kurį salygoja mūsų istorinė patirtis ir Lietuvos geopolitinė padėtis.

Baigiasi Lietuvos valstybės šimtmecio minėjimo metai. Vyriausybė buvo sudariusi minėjimo programą. LPKTS programoms ir darbams ten neatsirado vietas. Įvairioms valstybės institucijoms ir ministerijoms buvo pavedti darbai ir paskirtos lėšos. Mūsų programoms lėšų neužteko. Net kasmetinėms istorijos jamžinimo programoms skirtos kanceliarijos lėšos buvo sumažintos. Atseit valdininkai padarys geriau. Tik kažkaip dar negirdėti, ką jie gero ir ilgalaikio padarė visuomenės patriotinio ugdymo baruose. Gal 2019 metų pradžioje pamatysime jų ataskaitas. Juk jas rašyti valdžios biurokratai moka.

Ar buvo sukurtas seniai laukiamas epopėjinis vaidybinis kino filmas apie partizanų kovas, sovietų lagerius ar genocidinius trėmimus? Tiesa, amerikiečiai lietuviui parašė knygą ir pagal ją sukurė filmą apie tremtį „Tarp pilkų debesų“. Neblogas filmas apie neginkluotą pasipriešinimą „Emilia iš Laisvės alėjos“ neseniai surakta ir Lietuvoje. Bettikro, žiūrovą sukrečiančio vaidybinio filmo apie partizanų kovas, kuris sudomintų ir užsienio žiūrovą ir sukelštų patriotinius jausmus tévynėje – nėra.

Pažymėtinas Jūratės Marcinkevičienės dukros Birutės Marcinkevičiūtės-Marnesenė Kijeve parodytas mano spektaklis „Ledo vaikai“. Jis jau daug kartų rodytas Lietuvoje, jaunimo pilnose salėse. Kijeve spektaklis buvo

sutiktas labai šiltai. Pernai spektaklis buvo parodytas Maskvoje. Netikėtai čia buvo priimtas jautriai. Juk rusus taip pat trėmė. Tad ar verta skubtis mūsų kūrėjais ir jaunimu?

Viešoje erdvėje pradeda skambėti tautinės tapatybės tema. Menkas pasitikėjimas savimi, netikėjimas valstybės ateitimi, vertybų stoka, stabdo socialinę ir ekonominę šalies pažangą. Patys lietuvių nemato, kuo galima didžiuotis savo šalyje. Daliai žmonių jau igriso toks niurnėjimas ir savinieka, nes be patriotizmo neįmanoma planuoti ateities ir užsiimti kūryba. Nebelieka motyvo ką nors kurti ne tik sau, bet ir savo tautai, savo valstybei. Mūsų nacionalinės patriotinės tradicijos, kilusios iš tarpukario Lietuvos. Tai galtinga jėga, praeityje sukūrusi daug gerio. Liberalai kovoja su tariamu nacionalizmo baubu. Geriau imtų pavyzdį iš estų, kurie kiekviena proga ir visi giriava savo šalį. Ir pagrįstai.

Vyriausybės programoje, deja, nėra prasmingų idėjų, kurios įkvėptų naujai pažvelgti į savo šalį, imtis iniciatyvos. Visuomenė aistringai gina tautos, valstybės idėją įkūnijančią asmenybių atminimą. Tai labai svarbu. Kitai nebeliktu svarbiausią tautinės savimonės atspirties taškų. Neverta kliautis valdžia, politikais. Prisidėti turėtų kiekvienas pilietis.

Ar Lietuvos valdžiai rūpi politiniai kaliniai ir tremtiniai. Toks klausimas kyla stebint Seimo diskusijas dėl dviejų komisijų – Laisvės kovų ir Istorinės atminties sujungimo į vieną nuolat veikiančią komisiją. R. Karbauskis teisinosi, kad „valstiečiams“ labai svarbus Laisvės kovų jamžinimas ir istorinės atminties puoselėjimas. Esą įkuriant

nuolatinę komisiją jos veikla pakelia ma į aukštesnį lygmenį. Tik kažkodėl daug dabartinės Laisvės kovų komisijos funkcijų į jungtinę komisiją neperkelta. Jos funkcijos siaurinamos. Dėl to Laisvės kovų dalyviai ir tremtiniai protestuoja. R. Karbauskis užtikrina, kad Visuomeninė taryba nebus naikinama ir ją aptarnaujantys išliks, bet visa tai tik žodžiai, niekur neužrašyti ir Seimo nepatvirtinti.

Svarbu suprasti, kodėl ir kaip lietuvių kalba yra ne tik tradicinė vertybė, bet ir naudingas gerovės kūrimo bei tobulėjimo instrumentas. Ji, kaip kempinė, susiurbusi vienetinę tautos istoriją. Beje, mokyklose nėra kalbos fenomenos sampratos ugdymo. Kompiuterių kalba vis dar anglų. Nors jau seniai žadama į Lietuvinti, bet pažanga menka. Eidamas didmiesčių, o dažnai ir mažesnių miestelių centrų gatvėmis imi nesuvokti, kur esi – Lietuvoje ar Anglijoje.

Stiprinti mūsų gynybą ragina vis dažnesni ir stipresni Kremliaus grasinimai. Kremliaus valdytojams svarbiausia kuo ilgiau pratęsti savo gyvavimą. Ši rudenį net ir lojalūs analitikai pastebi režimo transformacijos pradžią. Taipaprastų rusų protestai prieš pensinio amžiaus ilginimą. Ėmė kristi V. Putino reitingai. Reikalaujama, kad valdžia daugiau dėmesio skirčia vidaus problemoms. Net keturi gubernatoriai buvo išrinkti ne V. Putino statytinai. Prasideda išblaivėjimas ir pagirios. Bet savo noru Kremliaus režimas nesitraukė, nes visa „grietinėlė“ yra tarpusavyje susieta turtu ir pelningomis pareigomis. Kremliai vėl reikia nedidelio karo. Juo gali būti Libija, Baltarusija, ar Baltijos valstybės.

Berlyne A. Merkel patyrė smūgi Bavarijos ir kitų žemės parlamentų rin-

kuose. Ji jau paskelbė po kadencijos pabaigos iš politikos pasitraukianti. (Paseks Šrioderio pėdomis?) Ji ir D. Trumpas yra svarbūs Europos saugumo ir stabilumo garantai. Dabar jie susipyko. Ar bus stabdoma agresyvi Rusijos politika prie rytinių ES sienų? A. Merkel nuolaida pramonininkams atsispindi jos pozicijoje dėl „Nord Stream 2“. Ji „žaliųjų“ reikalavimų susabdė visas Vokietijos AE. Dabar viena energetika remiasi tik Rusijos dujomis. O „žalieji“ visur ir visada buvo ir yra Maskvos įtakojuami ir remiami. Šeitau ir rezultatas. Aukščiau išdėstyti faktai pilietiškiems piliečiams turėtų teikti peno apmąstymams apie mūsų šalies saugumo problemas.

Kas daroma? R. Karbauskis yra pasiūlęs išbandyti privilomą karinį parengimą ne tik bendrojo lavinimo mokyklose, bet ir įvesti į aukštosiose mokyklose. Aukštesniųjų klasių moksleiviai jau dabar gali rinktis Nacionalinio saugumo ar krašto gynybos programas. Ir jos populiarios ne tik tarp vaikinų, bet ir tarp merginų. Šios programos apima ne tik krašto gynybos sistemą, suteikia žinių apie kariuomenę, karo tarnybos būdus ir praktinių karybos įgūdžių.

Nuo 2016 metų pradėta įgyvendinti nacionalinė kvalifikacijos programa mokytojams „Nacionalinis saugumas ir pilietiškumo nuostatu stiprinimas“. Mokytojai ją noriai renkasi, nes ji aktuali, atliepia šių dienų aktualijas. Seimo NSGK pirmininkas Vytautas Bakas džiaugiasi, kad procesas prasidėjęs, bet suabejota, ar reikia tokias pamokas padaryti privalomas. Esą visuomenės samoningumas išaugęs ir gal privalumumo neprireiks?

(keliamas į 3 psl.)

LPKTS valdybos posėdyje

Lapkričio 10 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos posėdis.

Valdybos darbą aptarė valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė. Ji džiaugėsi, kad jau pradėti Partizanų alėjos įrengimo darbai, kuriuos žadama baigtu gruodžio 15 dieną. Informavo, kad LPKTS pastate pradėtas šildymo sezona, prieš keletą mėnesių buvęs apsemtas rūsys baigia išdžiūti, finansų komitete bus sprendžiama dėl jo remonto. Valdybos pirmininkė apgailestavo, kad Seimas sujungė Laisvės kovų komisiją su Istorini-

nės atminties komisija, nors LPKTS prieštaravo. Smagu, kad reitingavime į savivaldybių tarybas, LPKTS atstovams nebogai pasisekė, ypač Šilalėje.

Posėdyje svarstytais 2019 metų LPKTS veiklos programos projektas. Jis bus išsiųstas filialams papildyti.

Valdybos nariai aptarė LPKTS 30-mečio šventę. R. Duobaitė-Bumbulienė pasakojo, kad buvo daug rūpesčių, ypač dėl atminimo lentos, nes reikėjo derinti su savivaldybe, Architektų sąjunga, autoriumi. Su savivaldybe ilgai derinta dėl eisenos, nes reikėjo laikinai uždaryti transporto eis-

mą. Reguliuojant eiseną padėjo Šiaulių sąjungos nariai. Puiki dovana šventės dalyviams buvo LPKTS Garbės pirmininko P. Jakučionio sudaryta knygė „LPKTS kūrėjai“. Šiaulių saldainių fabrikas „Rūta“ šventei padovanojo saldainių, o Lukšių pieninė – sūrelį. Šiomis dovanomis pasirūpino valdybos pirmininkės pavaduotojas E. Strončikas.

Gediminas Uogintas informavo, kad pensininkų reikalų taryba prie Socialinių reikalų ir darbo ministerijos dėl nukentėjusių asmenų pensijų kompensacijos kreipėsi į LR Prezidentę, Sei-

mo pirmininką, Ministram pirmininką, finansų ministrą.

Valdyba nutarė apdovanoti LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ veikliausius Palangos ir Pakruojo filialo narius.

Valdybos pirmininkės pavaduotoja Ona Tamošaitienė informavo, kad tradicinė konferencija „Sumuojamė darbus – planuojamė naujus“ įvyks gruodžio 15 dieną 11 valandą LPKTS salėje (Laisvės al. 39, Kaune).

Kitas valdybos posėdis įvyks gruodžio 15 dieną 9.30 valandą.

„Tremtinio“ inf.

Skaitytojų mintys

VIEK sprendimas priimtas neįvertinus realių aplinkybių

2018 metų lapkričio 9 dienos laikraštyje „Tremtinys“ Nr. 41 paskelbtas Visuomenės informavimo etikos komisijos (VIEK) sprendimas, kuriame metamas kaltinimas šio laikraščio kalbos redaktorei ir korespondentei Audronei Kaminskienei, pažeidus visuomenės informavimo taisyklęs. A. Kaminskienė kaltinama, kad ji, dalyvaudama laikraščio redakciją ir rašanti jam straipsnius, tuo pačiu metu yra LR Seimo nario A. Kupčinsko padėjėja - sekretorė. Neabejojama Kodexo 23 punkto nuostatomis, kuriuoyra kaltinama žurnalistė, bet teisėje galioja ir

protinimo kriterijai, priimant sprendimus. Ši kartą buvo neįvertinti reali aplinka, kurioje dirba A. Kaminskienė.

Visuomenės organizacijos Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos savaitraštis „Tremtinys“, spalio mėnesį pažymėjės savo leidybos 30-ies metų sukaktį, yra leidžiamas, turint labai ribotą biudžetą, skirtingai nuo komercinių leidinių, dalyvaujančių reklamos rinkoje. Šis laikraštis pranoksta savo nuoseklia pozicija – įamžinti istorinę atmintį apie pokario ginkluoto pa-

represijų veiksmus. Tai vienintelis periodinis leidinys Lietuvoje, skelbiantis panašią medžiagą ir paliekantį ateinančių kartų istorikams. Kukliai mažas trijų moterų redakcijos kolektyvas, dirbantis lydimas patriotinių sau ir Lietuvai įsipareigojimų, atlieka didžiulį darbą.

Ivardytomis sąlygomis, kuriomis dirba redakcijos moterys, ar galima mesti kaltinimus žurnalistei, kuri derina darbą redakcijoje su LR Seimo nario padėjėjos - sekretorės pareigomis. Abi šios veiklos sritys apima darbą su visuomene ir papildo viena kitą. Aud-

ronė Kaminskienė pati patvirtino ir taip elgiasi: ji atmetė politinius klausimus savo publikacijose ir apsiribojā kultūrinio gyvenimo nušvetimui.

Minimas VIEK sprendimas įneša sumaištį į laikraščio leidybą, kurio išlikimas yra svarbus mūsų visuomenėje. Reikia tikėtis, kad ši kartą esama situacija bus įvertinta, atsižvelgiant į realią įvykių padėtį. Redakcijos kolektyvui tenka palinkėti stiprybės ir toliau testi savo šventą misiją – įamžinti mūsų šalies skaudžios istorijos atmintį.

Vytautas GULIOKAS

Ivykiai, komentarai

Kaip bus mulkinami piliečiai per artimiausius rinkimus

„Demokratija (graikų k. „demos“ – „liaudis“, „krato“ – „valdau“) reiškia valdymo formą, kurioje visi piliečiai turi teisę dalyvauti šalies valdyme, skirtingai nuo valdymo formos, kurioje tokia teisė priklauso vienai klasei, išskirtinei grupei arba autokratui (diktatūrinis valdymas, red. past.). Šią teisę piliečiai išnaudoja tiesiogiai referendumuose ir plebiscituose arba per rinkimuose išrinktus savo atstovus. Nors ir nėra tikslaus, visuotinai priimtino demokratijos apibrėžimo, lygibė ir laisvė nuo seniausių laikų išskiriami kaip demokratijai svarbios savybės. Šie principai realizuojami per visų piliečių lygibę prie įstatymą ir vienodas politines teises (pvz., balsavimo ar kandidatavimo prasme) – štai taip apibrėžia demokratijos sampratą populiarojo interneto enciklopedijo „Wikipedia“.

Komentuojant dažnai pasakoma, kad ši visuomenės politinio gyvenimo sistema turi trūkumų, tačiau kol kas nieko geriau už ją žmonija nesugalvojo. Tenka pripažinti, kad šiandien demokratija išgyvena nelengvus laikus – jos grimasos sukelė daugybė problemų, pasireiškančių ne tik politikoje, bet ekonomikoje bei žmonių moralės srityje. Štai tomis problemomis ir bando pasinaudoti demokratijos priešininkai, nuolat eskaluodami jautriusias visuomenės temas ir pateikdami problemų rezultatus kaip gryna demokratijos

pasekmę. Tarkime, aštrinamos seksualinių mažumų, liberalumo temos, kurios ypač mėgstamos Kremliaus strategų, pasišovusių įrodyti, kad Vakarų pasaulis niekam tikęs, kad demokratija tėra homoseksualizmo nežabota laisvė ir taip toliau. Ypač ši nuostata plėtojama buvusiose sovietinėse respublikose – Ukrainoje ir Sakartvele. Ir, be abejo, kaip atsvara pateikiamas „nuostabusis Rusų pasaulis“ (taip, anot Kremliaus strategų, būtent „Rusų pasaulis“ yra priešprieša „degraduojančiam“ Vakarų pasauliu).

Pas mus minėta tema nėra taip aktyviai aštrinama – poveikis visuomenės opinijai ne toks ryškus. Užtat liberalizmas susilaukia didelio puolimo. Kai kada, pripažinkim, pelnyto, bet matome tendenciją, kad liberalizmas pateikiamas kaip didžiausia problema, kuriai išspręsti siūlomi visai ne demokratiški būdai. Paradoksalu, bet tuo pačiu liberalizmu linkę naudotis patys didžiausiai priešininkai. Pavyzdžiu, su liberalizmu nesusijusios partijos. Nors Lietuvoje politinės partijos turi tik simbolines ideologijas, visgių deklaruojamos vertybės įpareigoja, o rinkėjai, retai kada susigaudantys apie tas partijų ideologijas, visgi atkreipia dėmesį į partijų pavadinimus ir atitinkamai reiškia savo simpatijas. Pavyzdys – Liberalų sąjūdis: užteko šiai partijai susikomprimiti, kad ji prarastų bet kokį popu-

liarumą netgi tarp liberalaus jaunimo. Kitas pavyzdys – Valstiečių sąjunga, savo pavadinimu pritraukusi daugiausia kaimo vietovių gyventojus.

Deja, partijos irgi išgyvena sunkius laikus, negana to, specialiai eskaluojamas partinės sistemos ydingumas, nors niekas taip ir nepasakė, kur tos ydos. Bet mūsų politinis gyvenimas tvarkomas remiantis partine sistema... Akiavaizdu, kad kažkam rūpi sugriauti tą sistemą, vadinas – ir politinė valstybės gyvenimą. Kita vertus, po visokių pseudo partijų fiasko, sukurtų vieno žmogaus reikalams, tikrai daug rinkėjų nusivylė partine sistema. Tad ką daryti?

Nežinau, kas pirmas pasiūlė, bet vadiniameji rinkimų komitetai šiandien ēmė dygti kaip šungrybiai po lietaus. Tiesa, jie neatsirado lygioje vietoje – 2007 metais buvo priimtas įstatymas, teigiantis, kad „kandidatų sąrašus rinkimuose gali kelti ir visuomeniniai rinkimų komitetai“. Priimant ši įstatymą buvo viliamas, kad dalis visuomenės, nerandanti sau idėjinės atramos jokioje partijoje, galės geriau atstovauti savo interesams. Deja, geras noras virto, anot šalies vadovės, politinių atskalūnų reanimacija su neaiškiais principais ir vieninteliu tikslu – siekti valdžios. Politologai ir patys politikai pripažista, kad pagrindinė problema yra neskaidrus finansavimas ir atsakomybės nebuvimas: juk po rinkimų komitetas

prapasčiausiai išsivaikščios ir neliks atsakingų už žmones, kuriuos tas komitetas prastūmė į valdžią. Kas kita yra partijos – jų finansinė veikla visada stebima, įvairios paramos reglamentuoja mos įstatymų, na, o piliečiai visada gali nubausti partiją už jas netikusia veiklą per rinkimus nebalsuodami už ją. O įvairūs judėjimai, prieš rinkimus „apsivaikuojantys“ rinkimų komitetais, pasak politologų, pasižymi tuo, kad juose figūruoja stambus verslas arba verslas, kuris tame regione turi dideles įtakos (kaip pavyzdys paminėtinis V. Matijošaičio atvejis).

Taigi paaškėjo, kaip bus mulkinami piliečiai per artimiausius rinkimus – ogi „rinkimų komitetais“!

Juose glausis nesenai partijoms vadovavę ar lyderiavę veikėjai (pvz., Vilniaus meras R. Šimašius), buvę kitų judėjimų ir rinkimų komitetų atstovai (pavyzdžiui, P. Urbšys), taigi sunku tikėtis, kad pirminis sumanyamas, kurį puoselėjo įstatymo sumanytojai 2007 metais, pasiteisins kaip su politinėmis partijomis nesusijusių žmonių atstovavimo būdas. Apmaudu, bet kai kurie rinkėjai ir vėl bus apgauti, patikėdami, kad tas ar kitas „judėjimas“ su savo rinkimų komitetu nebus susijęs su jokia partija. Bus kaip tame šmaikščiai me senolių pasakojime apie mergą su trečiu vaiku.

Gintaras MARKEVIČIUS

Austrijoje sugautas jau antras rusų šnipas

Austrijos federalinėje konstitucijos apsaugos ir kovos su terorizmu žinyboje buvo demaskuotas Rusijos agentas, pranešė „Kronen Zeitung“. Leidinio žiniomis, agentas, kurio asmenybė neviešinama, perduvinėjo Rusijos žvalgybai slaptą informaciją.

Prieš keletą dienų iki šio agento sulaišymo buvo paskelbta žinia, kad Ru-

sijai dirbęs Austrijos kariuomenės pulkininkas, kuris šiuo metu yra pensininkas, jo asmenybė taip pat neatskleidžiama. Rusijos naudai šnipinėti pradėjo 1990 metais ir per savo agentūrinio darbo laiką gavo 300 tūkstančių eurų.

Teigiamo, kad sulaikytasis Austrijos kariuomenės štabe užėmė nežymų postą. Kas antra savaitė jis susitikda-

vo su savo „globėju“ iš Rusijos „Juriumi“ ir gaudavo iš jo užduotis. Gaujas žinias rusų „kurmis“ perduodavo šifruotais laiskais ir palydovinio ryšio priemonėmis. Informacijos, kad Austrijos kariuomenėje dirba rusams parsiadavęs karininkas, austrai gavo „iš draugiškos šalies žvalgybos“.

Austrijos kancleris Sebastianas

Kurcas pareikalavo Rusiją pasiaiškinti dėl šios situacijos. Na, o Austrijos užsienio reikalų ministerijos vadovė Karina Knaisel, į kurios vestuves buvo atskridę Putinas, pareiškė atšaukianti gruodžio pradžioje planuotą vizitą į Rusiją. Kaip sakoma, frau prisišoko...

Parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Patriotinis jaunimo ugdymas ir krašto gynyba

(atkelta iš 2 psl.)

KAM ministras Raimondas Karoblis mano, kad geriausia yra Jaunuji šaulių veikla mokyklose. Jaunieji karininkai iš aukštųjų mokyklų kasmet dalyvauja 14 dienų lauko stovyklose.

Visuomenės tyrimai rodo, kad padidėjus grėsmei stiprėja ir pasirūžimas ginti tévynę. Karinis mokymas gali prisidėti prie patriotiškumo skatinimo. Lenkijoje toks ugdymas yra išplėtotas, į jį įsitraukę atsargos karininkai. Lietuvoje baigę tarnybą kariai norėtų dirbtį mokyklose. Reikia sudaryti jiems sąlygas. Tarpukario Lietuvoje aukštėsniųjų klasių gimnazistams buvo dėstoma karinio mokymo disciplina. Jie dalyvaudavo manevruose ir šaudymo pratybose. Geri pavyzdžiai akiavazdūs, tereikia jais sekti.

Dabar apie Lenkijos teritorinę gynybą. Tūkstančiai Lenkijos jaunimo dalyvauja kariniuose mokymuose, kad prieikus galėtų padėti kariškiams ginti valstybę nuo įsibrovėlių. Prie TGP (WOT) jau prisijungė 12 tūkstančių savanorių ir 2 tūkstančiai profesionalių

karių. Laukiama, kad kasmet šiuos dalinius papildys po 10 tūkstančių naujokų ir 2021 metų pabaigoje juos sudarys apie 50 tūkstančių narių. Jie turėtų padėti atgrasinti Rusiją nuo mėginių Lenkijoje pakartoti Rytų Ukrainos scenarijų. Pajėgos įkurtos 2017 metais. Lenkijoje yra 16 vaivadių. Kiekvienoje jų turėtų būti po 3–3,5 tūkstančio teritorinės gynybos karių, iš viso apie 50 tūkstančių. Jie gauna po 70 eurų mėnesines algas.

Suomija planuoja savo kariuomenę padidinti iki 280 tūkstančių karių. Švedija įveda šauktinių kariuomenę. Suomijoje ir Norvegijoje ji yra nuo seno.

Lietuvai kariuomenės reikėtų apie 200 tūkstančių, iš jų 30 tūkstančių paruoštu reikalui esant tuoju pat stotiui mūši. Teritorinė gynyba Lietuvoje buvo sunaikinta. Dabar ji atkuriamas. Tai gerai. Betsavanoriai ir šauliai turi turėti galimybę naudotis kariuomenės poligonais ir laikyti ginklus namuose, kaip tai yra Šveicarijoje. Didinti gynybos finansavimą iki 2,5 proc. kuo greičiau.

Verta pagalvoti, ką naujo galima su-

kurti ar seno patobulinti vystant šią temą. Juk sustoti negalima. Stagnacija – pralaimėjimo pradžia. Ugdant jaunimo patriotinę savimonę visuomeniniai pagrindais daug nuveikė LPKTS ir kitos patriotinės organizacijos per savo testines programas – kaip žygiai partizanų takais, kur dalyvauja daug moksleivių ir jaunuųjų šaulių. Konferencijos ir seminarai istorine tematika su mokytojais, moksleiviais ir visuomene. Tremčių ir partizanų mūšių sukačių minėjimai. Partizanų ir tremtinių dai-

nų šventės. Viktorinos moksleiviams Laisvės kovų ir trėmimų temomis.

Valstybė intensyviai ir plačiau pradėjo vykdyti patriotinį ugdymą mokyklose. Tiesa, vis dar nedrąsiai ji vadindama pilietiniu ugdymu. Daugiau atsiranda šiai temai pasišventusių mokytojų. Bet visuotinumo vis dar néra. Ir be privalomumo jo dar ilgai nebus.

(Dalis rašinio nuomonė ir duomenų yra paimti iš laikraščio „Lietuvos žinios“.)

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Užsiprenumeruokite „Tremtinį“ 2019 metams

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškininką, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:

1 mėn. – 2,65, 3 mėn. – 7,96, 6 mėn. – 15,91, 12 mėn. – 32,13 euro.

Mano gyvenimo odisėjos

Sunkios ligos prispaustas privalau nepalūžti, nes turiu dar daug nebaigtų darbų. Tu- riu puikią šeimą, vaikaičius, ir dėl to jaučiuosi laimingas. Pragyvenau 78 metus, ir jie nebu- vo betiksliai. Kabinausi į gyve- nimą nuo pat mažens, buvau už- sispyrės, turėjau begalinę meilę gimtinei, saviesiems, nekenčiau svetimos sovietinės ideologijos,

Tremties draugai Antanas Kontrimas ir Petras Neverauskas, apie 1957 metus

rusiškos komunistinės santvar- kos. Ne tik už tai, kad nuo se- tynerių metų su kitaivais atplėsti nuo gimtinės gyvenome tremtyje Irkutsko sri- tyje, dideliame ir atšiuraus klimato kai- me Goriačyje Kliuci. Su tėveliais, ūki- ninkais Antanu ir Magdalena Neve- rauskais iš Rūdaičių kaimo Kretingos apskrityje, nepilnamečiais broliais An- tanuku, Henriku, Alfonsu, sesēmis Onute, Bronislava, Magdalena, dvejus metukus teturėjusia Bernadeta 1948 metų gegužės 22-ąją beveik tris savaites be kaltės ir teismo dardėjome gyvu- liniams vagone į pasaulio kraštą – Si- birą, kur laukė nežinomybė, pažemini- mai, skausmai ir vilties praradimas. Dešimties asmenų šeima pragyvenome penkerius metus žiurkių ir jų cypimo ap- supti, blakių įkandimų varginami dyli- kos kvadratinėmis metrų kambarėlyje. Ne- kenčiau ir už tai, kad visur vyravo me- las, neteisybė, smurtas. Lietuvių suau- gusiųjų ir vaikų kauleliais nusėta Sibiro žemė... Visa laimė, kad į Lietuvą mes su- gržome visi, kad ir ne tuo pačiu metu.

Buvome niekinti, žeminami, tačiau jie mus ruošė ginti jų valstybę. 1959 metais patekau į sovietinę kariuomenę, nukreipė į automechanikų mokyklą. Po jos baigimo pasisekė tarnauti arčiau gimtinės – į Kaliningrado sritį, Černia- chovską. Labai traukė į Lietuvą, tad da- riau žygius tarnauti ten. Ir štai pagaliau buvau atvežtas į Kauną, tarnavau geo- deziniame dalinyje.

Pradėjome lietuvių burtis draugėn. Pastebėjau, kad po tremtyje ir rusiškoje aplinkoje praleistų dylikos metų su- menko mano lietuvių kalba, reikėjo kai ko mokytis. Ėmėmės ir kitos lietuviš- kos veiklos: Vytautas Sakalauskas ge- rai grojo akordeonu, tai jam padedant, aštuoniese užtraukėm lietuvišką dainą.

Petras NEVERAUSKAS

Redakcijos prierašas.

Palinkėkime gerbiamam Petru Ne- verauskui tvirtybės sunkiame gyveni- mo etape ir svajonės išspildymo – pa- rašyti knygą apie tremtį, Lietuvos ne- gandas ir gyvenimą Kretingos krašte.

Įnašas į valstybės kūrimą

(atkelta iš 1 psl.)

Neįkainuojama istorinė dokumentika, dienoraščiai leido plačiai atskleisti šios kilnios asmenybės darbus ir įver- tinti nuopelnus. 2000 metais J. Šauliopa- likimo saugotojai – giminaičiai dalį ar- chyvo perdarė Lietuvos Nepriklausomy- bės Signatarų namų muziejui Vilniuje.

Gausiai susirinkę svečiai po šv. Mi- šių vyko į Balsėnų kaimą, kur prie ke- liuko vartelių į buvusią signataro gim- tinę pastatytas stendas, o sodybos vie- toje – atnaujintas koplystulpis su už- rašu: „Šioje parapijoje Balsėnų kaime gimė 1918 metų Vasario 16-osios Lie- tuvos valstybės atkūrimo akto signata- ras dr. Jurgis Šaulys (1879–1948)“.

Apie Jurgį Šaulį kalbėjo Klaipėdos rajonovicemerė Violeta Riaukienė. Si- gnatarų namų direktorė Meilė Peikš-

Dalia POŠKIENĖ

Sveikiname

Garbingo 80-ojo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikina- me buvusį tremtinį, šaulį, LLA sąjungos narį **Alvydą Do- mininkę SEMAŠKĄ**. Linkime daug šviesių ir laimingų gy- venimo metų.

Lietuvos laisvės armijos sąjunga

Jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Panevėžio filialo narius: **Antaną PALIONĮ ir Joną ČIŪRĄ – 90-ojo, Reginą ČEREŠKIENĘ, Albiną DANIŪNĄ ir Antaną ŠUKĮ – 80-ojo.** Linkime sveikatos, artimųjų dėmesio, supratimo ir meilės.

LPKTS Panevėžio filialas

Tegul gražus jubiliejas
Naujujų jėgų širdy pasės
Ir pakylės lyg laisvas vėjas
Ieškoti gyvenimo žvaigždės...

65-ojo jubiliejaus proga sveikiname **Algimantą ISTRAJU** ir linkime sveikatos bei Dievo palaimos.

LPKTS Jurbarko filialas

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname LPKTS Telšių filia- lo narę **Bronislavą BOLOVIENĘ**.

Gerbiamą Bronislavą,

eidama gyvenimo taku, surinkote nuostabią 90 žiedų puokštę, nugairintą negandų vėjo, sušildytą džiaugsmo Saulės... Linkime Jums Dievo palaimos, stiprios sveikatos, šviesios vilties ir džiugių akimirkų.

LPKTS Telšių filialas

Žmogus nepakeičiamas laike, nepakartojamas žemėje. Kiekvienas gy- venime skleidžia savo šviesą – ryškią ar blankią, tačiau ypatingą. Istorija skaičiuoja šimtmečius, žmogus – valandas, dienas, metus... Jums suskai- čiavo 85! Tai ir daug, ir mažai. Daug, jei matuosime nuveiktais darbais, ne- daug, jei kalbėsime apie žmogaus amžių.

Garbingo jubiliejaus proga nuoširdžiai sveikiname 1941 metų tremtinį LPKTS Šiaulių filialo tarybos narį **Algirdą ŠAPOKĄ** ir linkime sveikatos, stiprybės, prasmingų darbų Tėvynės labui, Aukščiausiojo palaimos.

LPKTS Šiaulių filialas

Padėka

Dėkojame paaukojusiam Partizanų alėjos Kaune įgyvendinimo darbams **Vytautui Mikšai – 50 eurų**.

Visus geros valios žmones kviečiame aukoti Partizanų alėjos Kauno senosiose kapinėse statybai. Tai Lietuvos politinių kalinių ir tremtinų sąjungos inicijuotas projektas. Alėjos įrengimo darbai jau pradėti.

Partizanų alėją numatoma atidaryti 2019 metų vasario 16 dieną, minint 1949 metų vasario 16-osios LLKS tarybos Deklaracijos 70-metį.

Alėjos įrengimo samata – 55 tūkstančiai eurų. Šiuo metu turime 45 tūkstančius eurų, tad lėšų dar trūksta.

Aukojamas lėšas prašome pervesti į Lietuvos politinių kalinių ir trem- tinų sąjungos sąskaitą LT537044060008103591, AB „SEB bankas“, banko kodas 70440. Daugiau informacijos www.partizanualeja.lt.

Dėkojame už Jūsų gerumą!

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė

Tauro apygardos vadas Antanas Baltūsis-Žvejys

Šiame suvako 70 metų, kai 1948 metų vasario 1 dieną žuvo Lietuvos laisvės kovotojas, partizanų pulkininkas, Tauro apygardos partizanų vadas Antanas Baltūsis-Žvejys.

A. Baltūsis gimė 1915 metų balandžio 8 dieną Vilkaviškio apskritys Pilviškių valsčiaus Gulbiniškių kaimo ūkininkų Antano ir Onos Baltūsių šeimoje. Be Antano, augo dar keturi broliai: Jurgis, Jonas, Feliksas, Vincas, bei sesuo Anelė. Nelengva buvo Baltūsių vaikams, nes anksti neteko tėvų: 1925 metais mirė tėvas, o 1942 metais – motina.

Daugiau ar mažiau mokslo siekė vieni Baltūsių vaikai. Antanas, 1935 metais baigė Šakių gimnaziją, išstojo į Vilkaviškio kunigų seminariją studijuoti teologiją-filosofiją. Trečiais mokslo metais nutraukė studijas ir mokytojavo Bartninkų valsčiaus Rasių pradžios mokykloje. Dirbdamas pedagoginį darbą Antanas Baltūsis pasižymėjo dideiliu darbštumu, uolumu, buvo linksmas, sportiškas, gerai mokėjo anglų ir vokiečių kalbas.

Pasipriešino vokiškajai valdžiai

1939 metais jis išstojo į Karo mokyklą ir tarnavo Pěstininkų karo mokyklos 26-ajame kavalerijos pulke. Po metų suteiktas leitenanto laipsnis. Išleistas į atsargą vėl pradėjo mokytojauti. Sukūrė šeimą su Anele Tarnauskaite ir susilaikė trijų vaikų: Laimutės, Rimanto ir Audros.

1941 metų lapkritį A. Baltūsis buvo paskirtas Pilviškių valsčiaus policijos nuovados viršininku. Nors vokiečių baudėjų žydų žudynės jau buvo įvykdytos, pavienių atvejų dar pasitaikyavo. To darbo vokiečiai reikalavo iš lietuvių policijos pareigūnų. Kaip ir daugeliis Lietuvos policijos pareigūnų, A. Baltūsis tam nepaklusno ir netrukus gestapo buvo suimtas ir trejetą savaičių kalėjimas Kauno sunkiųjų darbų kalėjime. Nežinia, kiek jis čia būtų buvęs, jei ne šio kalėjimo viršininkas Ignas Vylius-Valavičius. Šiam užtarus, A. Baltūsis buvo paleistas ir grįžo dirbtį pedagoginį darbą į Vištyčio pradžios mokyklą.

Netrukus vėl buvo pakviestas į Lietuvos policiją – kaip karininkas 1942 metais pradėjo tarnauti formuojamame mjr. Vlado Bajerciaus vadovaujame 252-ame lietuviškajame policijos batalione. Šis batalionas, be karinės ir civilinės reikšmės objektų apsaugos, patruliavo Kauno miesto gatvėmis bei vykdė konvojavimo ir transportavimo užduotis Alytaus, Kauno, Marijampolės, Panevėžio bei Valkininkų valsčiuose. Bene svarbiausias jų uždavinys – kova prieš sovietinių diversantų, kurie nuolat terorizavo taikius Lietuvos ūkininkus, ardomają veiklą.

Iš pradžių A. Baltūsis tarnavo bataliono 2-oje kuopoje būrio vadu, nuo 1943 metų balandžio 22 dienos paskirtas 3-ios kuopos vadu. 252-asis policijos batalionas buvo perkeltas į Lenkiją, Maidaneko miestą, kuriame veikė vokiečių įrengta koncentracijos stovykla. Stodami į batalioną lietuviai manė, jog jie kovos prieš mirtiną prieš – komunizmą, tačiau vokiečiai norėjo, kad lietuviai, kaip ir kiti kitataučiai, tarnautų jų tikslams. Todėl bataliono va-

dai ir kariai rodė didžiulį nepaklusnumą, jie pradėjo masiškai dezertyruoti. 1944 metų pavasarį artėjant Rytų frontui, A. Baltūsis grįžo į téviškę atostogų ir į tarnybą nebegrįžo.

Pasirinko kovotojo kelią

Sugrįžę sovietai ėmė persekioti viesus, kas tik buvo jiems pasipriešinęs. Kad išvengtų suėmimo, A. Baltūsis gyveno nelegaliai prie Griškabūdžio ir Jankų pas žmonos Gimines, vėliau išvyko pas bičiulius į Garliavą, slapstėsi Marijampolės apskritys Sasnavos valsčiuje. Gyvendamas pas Povilą Akelaitį ir susitikęs su Vincu Radzevičiumi-Vaidila, jis išitraukė į partizaninio pasipriešinimo veiklą. 1945 metų pavasarį davė priesiaka ir pasirinko Žvejo slapyvardį, tapo Tauro apygardos laisvės kovotoju.

Išprususiam A. Baltūsiui-Žvejui iš pradžių teko bendradarbiauti leidžiant nedidelį Tauro apygardos laikraštį „Laisvės žvalgas“. Jis buvo spaustinas Vilkaviškio apskritys Keturvalakių valsčiuje, bunkeryje įrengtoje spaustuvėje. Tačiau 1945 metų spalio pabaigoje čekistai bunkerį aptiko ir slėptuvę sunaikino. Nuostoliai skaudūs – į priesų rankas pateko du rotatoriai, dvi rašomosios mašinėles, trys radio apartai ir kitoks ten buvęs turtas, suimiti V. Radzevičius-Vaidila, vadas Leonas Taučys-Kovas ir kiti štabo nariai.

Atsikūrus naujam Tauro apygardos štabui, 1945 metų lapkričio 20 dieną A. Baltūsis-Žvejys buvo paskirtas apygardos štabo Spaudos ir propagandos skyriaus viršininku bei „Laisvės žvalgo“ redaktoriumi. Aktyviai talkinant apygardos štabo Vytauto rinktinės štabo darbuotojams, A. Baltūsis įrengė spaustuvę ir toliau rūpinosi „Laisvės žvalgo“ leidyba.

Teisybės dėlei reikėtu pasakyti, kad laikraščio leidimu ir Propagandos skyriaus viršininko pareigomis jis nebuvo patenkintas. Kaip drausmingą, energingą, valdingą, reiklų, ambicinę, nepaprastai darbštų, turintį nemenką karinės tarnybos patirtį, netrukus pastebėjo apygardos vadas Z. Drunga-Mykolas Jonas. Jis, norėdamas sustiprinti apygardos štabą, 1946 metų birželio 1 dieną Žvejį paskyrė Tauro apygardos štabo viršininku. Naujuoju „Laisvės žvalgo“ redaktoriumi tapo Juozas Lukša-Daumantas.

Žvejys – puikus apygardos vadas

Po dviejų savaičių ištiko didelę netektis – vykdamas Žemaitijon aptartį susijungimo ir bendros kovos klausimą, žuvo apygardos vadas Z. Drunga-Mykolas Jonas. Naujuoju apygardos vadu išrinktas Antanas Baltūsis-Žvejys. Vėliau, žuvus Juozui Vitkui-Kazimieraičiui, jis laikinai tapo Pietų Lietuvos srities vadu.

Naujose pareigose Žvejys atsiskleidė, kaip sumanus organizatorius, atsidavęs tévynei, nepaisantis pavoju nei mirties grėsmės. Kadangi buvo nepapras tai veiklus, reiklus, turėjo stiprų drausmės ir pareigos jausmą, to reikalavo ir iš kitų. Retai kada jis užsibūdavo vienoje vietoje, lankėsi visoje Tauro apygardoje: padaliniuose tikrino laisvės kovotojų gyvenimo sąlygas, ginkluotę, aprangą, pa-

dėjo spręsti įvairius klausimus, dalyvavo partizanų apdovanojimų ceremonijoje.

Partizanai netrukop pajusti naujo vado A. Baltūsio tvirtą ranką. Jo įsakymai buvo kariški, tvirti, instrukcijos ir direktyvos aiškios, trumpos, logiškos. Vadas visada vilkėjo tvarkingą Lietuvos kariuomo uniformą, bendraudamas su laisvės kovotojais buvo griežtas, bet teisingas, ypač reikalavo raportuoti ir atiduoti pagarbą. Jis negalėjo pakęsti pavaldinių, nepaisant jų rango, apsileidimo ir tinginystės, atliekant jiemis pavestas užduotis. Drausmė partizaniniame kare labai svarbi, kad būtų išvengta nereikalingų aukų.

A. Baltūsis buvo labai atsargas, prisilaikė griežtos konspiracijos, to reikalavo ir iš kitų. Is MGB pranešimų matytikarininkų nusiskundimai, kad jems nepavyksta išaiškinti Tauro apygardos štabo sudėties. Prie to prisidėjo A. Baltūsio parengtas šifras, kurį naudojo spaustuose partizanų vadų susirašinėjimuose.

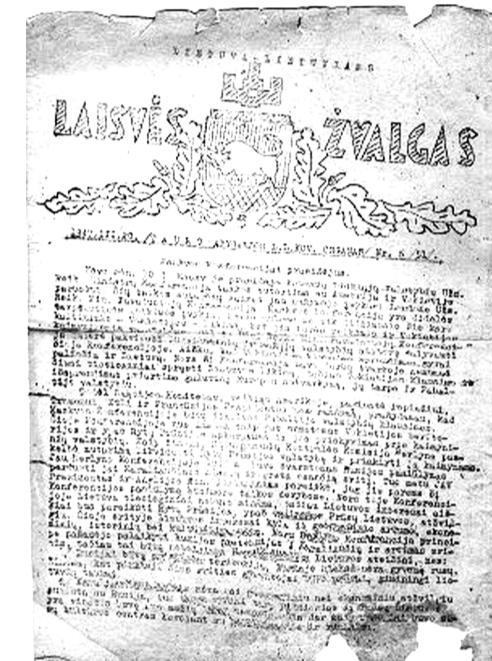
Iškilo realus pavoju

Sovietai bet kokia kaina siekė sunaikinti pogrindžio vadus, tarp jų ir A. Baltūsi-Žvejį. Norėdami sunaikinti laisvės kovotojus ir patirti kuo mažiau nuostolių, MGB griebėsi klastos: pasinaudoję agentu Juozo Markulio-, „Erelio“ sugebėjimais. Per šį provokatorių pradėjo suimti ar žudyti vieną po kito Didžiosios Kovos apygardos aktyvesnius vadus, po to užsimojo ir Tauro apygardą naikinti. Ryšiams su Vakarų pasauliu, tiksliau, su pasitraukusiais lietuvių politiniais veikėjais ir diplomatais, bei juos kladinti buvo įkurtas J. Markulio-„Erelio“ vadovaujamas, MGB kontroliuojamas, Bendrasis demokratinio pasipriešinimo sąjūdis (BDPS). Taip norėta į šią organizaciją įvilioti aktyviausius laisvės kovotojų vadus, juos suimiti ir iškart sunaikinti. Partizanams iškilo realus pavoju, nes kur tik apsilankydavo J. Markulis, ten netrukus įvyko laisvės kovotojų žūties.

MGB suplanavo 1947 metų sausio 18 dieną sušaukti visos Lietuvos laisvės kovotojų apygardų vadų suvažiavimą. Planavo partizanus arba suimti, arba sunaikinti. Pirmasis šią klastą perprato ižvalgumu ir intuicija pasižymėjęs A. Bal-

Antanas Baltūsis-Žvejys, 1947 metai

Tauro apygardos laikraštis „Laisvės žvalgas“ Nr. 6 (51) 1947 m. kovo 20 d.

tūsis-Žvejys. Kam Markulis tuomet labiausiai pakenkė, Dainavos apygardos vadui D. Jėciui-Ąžuoliui laiške raše Algimantas Zaskevičius-Narimantas: „Jautriausia provokacijos žaizda tapo tai, kad bolševikams pavyko apgauti iš užsienio atvykusius asmenis ir perimti gyvybiškai svarbią mūsų judėjimo arteriją – ryšius su užsieniu. Igrijęs Hektoro (Jono Deksnio – V.K.) ir Meškio (Vytauto Stanevičiaus – V.K.) pasitikėjimą, „Erelis“ perėmė į savo rankas paštą, atsiunciamas žinias iš užsienio ir galimybę visą partizaninio judėjimo veiklą nukreipti jam reikiama kryptimi“.

(Bus daugiau)

Pagal
Vilmanto KRIKŠTAPONIO
medžiagą parengė
Linas KAMINSKAS

Paminklas A. Baltūsiui-Žvejui ir jo bendražygiamams P. Žaldariui-Šapalui ir J. Balsiui-Dobilui atminti, jų žūties vietoje Vilkaviškio rajono Gulbiniškių kaime

In memoriam tremtinei Rūtai Katiliūtei (1932–2018)

„Kelkitės, vaikeliai, šiandien teks toli važiuoti.“ Rūta pasitrynė akis. Buvo dar ankstus birželio rytas. Važiuoti? Kur? Tarpduryje stovėjo trys nepažįstami vyrai. Vienas laikė atstatęs revolverį. Rūta išsigando. Išsliuogė iš lovos ir prisiglaudė prie Mamos. Mamos akyse žvilgėjo ašaros, kurias ji stengėsi nuslėpti: „Bék, Rūtele, pasiimk savo knygutes ir lėlytę“.

Nepažįstami vyrai leido Mamai pasiimti patalynės, drabužių, maisto. Mama nenorejo imti daug daiktų, juk juos, sakė, išveža į kitą draugišką tarybų respubliką, kur aprūpins gyvenamąja vieta ir darbu. Mama buvo įsitikinusi, kad išvažiuoja kažkur netoli, į kitą miestą. Kam apskrautai daiktais, jeigu bus galima ten nusipirkti. Tik tetos Uršelės verčiamą, išidėjo rūkytų lašinių ir dešros. Visą kelią, penkis tūkstančius kilometrų, kuriuos važiavo daugiau nei mėnesį, vaikai čiulpė lašinius ir mintyse dėkojo tetai Uršelei už jos įžvalgumą.

Rūta aiškiai prisimena, kaip juos išlaipino sovchozo centrinėje aikštėje. Dulkino lauko pakraštyje stovėjo išsirikiavę vietiniai ir spigino akimis į atvežtus. Mergaitė buvo baisu žiūrėti į skarmaluotus, murzinus vaikus. Mažiausieji lakstė vienmarškiniai, iš po trumpų marškiniai kartais svystelėdavo nuogas užpakalis. Rūta nesuprato, kodėl jie nedėvi kelnaičių. Moterų sijonai sulupti įvairiausią spalvų kurpiniais, juodo sijono fone švietė raudonas lopas ar atvirkščiai. Visi be išimties triauškė saulėgrąžas ir lukštas spjaudė čia pat po kojomis.

„Mamyte, kur mes atvažiavome?“ – sumurmėjo išsigandusi. Mama prisiglaudė dukrą prie šono ir švelniai perbraukė plaukus.

Rugsėjo mėnesį Rūta turėjo eiti į mokyklą. Rusiškai dar nemokėjo, bet mokytoja nuvedė mergaitę į antrą klasę, nes pamatė, kad ši jau moka gerai skaiciuoti. Klasėje vaikai sėdėjo po tris, nes trūko suolų. Per matematiką, kai mokytoja skaitė uždavinį, Rūta suprato, tik vieną žodį „samaliot“, reiškia, kalbama apie léktuvą, daugiau nieko nesuprato ir viską nusirašė nuo kaimynės. Kitą dieną, kai mokytoja atnešė ištaisyitus mokinį darbus, Rūta ant sa-

vo lapelio perskaitė: „otlično“, grįžusi namo, paklausė Mamos, ką tai reiškia? „Puikiai“, išvertė Mama. Per kitą pamoką mokytoja uždavė atmintinai išmokti eiléraštį. Knygą turėjo tik suolo kaimynė, Rūta nedrįso paprašyti, kad paskolintų, ir eiléraščio neišmoko. Buvo gėda, kad neišmoko, todėl nutarė geriau iš viso neiti į mokyklą. Taip ir metė mokslus. Mama nevertė mergaitės eiti į pamokas, suprato, kad šiai sunku, kai nesupranta kalbos, be to, tikėjos i greitai grįžti į Lietuvą. Taip visą žiemą ir prasėdėjo su sese ant pečiaus.

Antrą rudenį mergaitės išidrāsino kartu su veltiniais vaikais naktį eiti į kaimyninio kaimo kolūkį saulėgrąžų. Rūta pasiimdavo skarelę, patiesdavo ant žemės, palenkdamo saulėgrąžos galvą ir daužydavo. Kiek išbyrėdavo, tiek gerai. Perkelias tokias išvykas visą maišelį sekliu prisirinko. Kaip buvo gerai pagraužt žiemą! Laukų saugojo, raiti sargai gainiodavo moteris ir vaikus, šie griūdavo į tarpežius ir laukdavo, kol prajos, nes kur tu patamsy pabėgsi. Guli tarp ežių ir, rodos, širdis taip garsiai dunksi, kad raitelis jodamas pro šalį tikrai išgirs.

Vasaros ganyklose Rūtos broliai ganė tūkstantinę avių bandą. O Rūta, devynmetė mergaitė, virė jiems valgyti. Ką ji ten virė?.. Dažniausiai kokią nors buzą. Ne visada valgis pavykdavo. Atsimena, kaip popirmos nakties niekaip negalėjo įkurti ugnies. Bėgo keletą kilometrų į gretimą ganymvietę parsinešti žarijų. Kol jas įpūtė, kol užkaitė katiiliuką, kol išvirė, jau irvakaras atėjo. Kitą kartą kuolus per arti ugnies sukalė, šie sudegė, ir įvirto puodas su visu viralu į lažą, sriubos liko tik ant dugno.

Gyveno iš šakų pintoj, velėna dengtoj pašiūrėj. Miegojo ant žemės, pasiklojė šieno, su visais drabužiais. Rūtą balsiausiai apipuolė utélės. Kartą per savaitę atvažiuodavo „čabanas“, vyriausasis piemuo, atveždavo maisto. Paėmė mergaitę ir parvezė į fermą, kur gyveno Mama su sesute. Mama trumpai nukirpo Rūtai plaukus, patiesė ant žemės laikraštį, palenkė dukters galvą ir ēmė šukuoti tankio mis šukomis. Utélės pasipylė kaip lieetus: kapt, kapt, kapt, kapt!

Vypasoje – varšos ganykloje – avis laikė aptvarė. Visą tūkstantį Aptvaras didžiulis, sukaltas iš medinių skydų. Stepėje pri-siveisė labai daug vilkų – karas, nebuvo kam jų medžioti. Reikėjo prie kiekvieno aptvaro kampo kūrenti laužus vilkams nuvaikyti. *Rūta tremtyje, 1952 metai*

Ugnį teko kurstyti per naktį. O kaip baisu tamsoje nubėgti nuo vieno aptvaro kampo į kito! Rūta labai bijojo, viena nebėgdavo, vis su kuo nors poroj, o čia pat už aptvaro akys, kaip žibintai žybsi, siaubą varo.

Būdama antroki Rūta sprendė matematikos uždavinius ketvirtokams. Pirmą žiemą mergaitė praleido, nesimokė, antrą žiemą iргi praleido, prasėdėjo su sese ant pečiaus, o trečią žiemą Mama viršininkams pasakė, kad vaikams reikia mokyti. O mokyti Sovietų sąjungoje buvo šventas reikoras. Negalėjo uždraust. Rudeniop iš ganyklų šeima grįžo į fermą. Rūta pradėjo lankytis antrą klasę. Pirmokai ir trečiokai mokėsi pirmoje pamainoje, antroki ir ketvirtokai – antroje. Viena mokytoja dirbo su abiem klasėmis iš karto. Antroki sėdėjo vienoje eilėje, ketvirtokai kitaip. Kadangi visi sėdėjo vienoje patalpoje, mergaitė girdėdavo, ką mokytoja dėsto ketvirtokams ir viską suprasdavo. Kai būdavo matematikos kontrolinis, ketvirtokai laukdavo, kol Rūta išspręs jiems užduotis ir atsius „spargalkes“.

Antrą vasarą Rūtai prasidėjo kažkokia akių liga. Akys labiausiai ašarojo, traškanojo, peršėjo. Nieko ižiūrėt negalėjo. Vietiniai patarė akis šlapimui plauti. Šlykštū, britku, bet daugiau gydymo priemonių neturėjo. Ir ką jūs sau manot – akis pagydė, bet paskui liga įsimetė į burną. Visos dantenos sutino, liežuvis žaizdomis apėjo. Negalėjo mergaitė nieko valgyt. Mama vedė dukrelę į rajono centrą už penkiolikos kilometrų pas gydytoją. Rūtelė visai nusi-

galavo, vos pasliūkino.

„Mamyte, pasėdėkim“, – maldavo. „Eikim, dukryte. Nesésk, nebeatsikelisi“, – ragino Mama.

O kojos sunkios sunkios. Švininės. O juk tą pačią dieną turėjo dar ir atgal pareiti. Gydytoja davė skalauti kalio permanganato. Mama nusivylė. Štieki vaikščioti, mergaitė visai iškankinta. Bet stebuklas – skalavimai padėjo!

Pavasarij, sniegui nutirpus, parbėgusi iš mokyklos Rūta čiupdavo kibirą ir lėkday i laukus rinkti varpu. Kibirą prisirenka, sutrina varpas tarp delnų, išvėto, išpusto ir gauna dubenėlių kviečių. Pakepina grūdus, buteliu sutrina ir išverda, o kokia skani košė! Tačiau raičiai prievalzdai iš kviečių lauko vaikyda. Neleisdavo moterims ir vaikams rinkti varpu. Geriaujos supus, nei žmonės nuo bado gelbésis.

(Ištraukos iš Rasos Katiliūtės knygos „Gimnazistė“; išleido VŠĮ „Pamėginčius“, Vilnius, 2016)

Ištremta 1941-aisiais kartu su mama, dviem broliais ir sesute, Rūta į Lietuvą tegalėjo sugržti tik 1957 metais, kai buvo panaikinta tremtis. Studijuoti tremtinei tebuvo leista Novosibiro pedagoginiame institute ir tik fizikos mokytojo specialybę (mat tuo metu labai trūko šių specialistų). Į gimtajį Kauną sugržti negalėjo, leidimą gyventi ir dirbtį gavo Telšiuose. Nors Rūta niekada nesvajojo tapti fizikos mokytoja, tačiau mokiniai į labai mylėjo ir ne kartą išrinko mylimiausia mokytoja.

Rasa BAČIULIENĖ

Uždegėme žvakutes žuvusiems

Lapkričio 7 dieną Kuršėnų Pavencijų mokyklos – daugiafunkcio centro mokiniai su tatybos mokytoju R.Čepu ir LPKTS Kuršėnų filialo buvusiais tremtiniais aplankėme ir uždegėme žvakutes prie partizanų paminklo, esančio prie Ventos upės. Kuršėnų naujose kapinėse meldėmės ir prisiminėme partizanų nuteitą kelią, giedo-

jome giesmes, skaitėme eiles, uždegėme žvakutes, padėjome gėlių. Džiaugiamės jaunimu, kurie kartu nuoširdžiai meldėsi, giedojo. Buvusi politinė kalinė Eugenija Dra-gūnienė papasa-

kojo apie savo vyro brolio partizano Kazimiero Dragūno ir partizano Alberto Vodeikio žūtį. Micaičių kapinėse pagerbėme buvusios ryšininkės Juzefos Žalie-nės kapą. Mokiniams tai buvo nepamirštama istorijos pamoka. Jie susidomėjė klausēsi tremtinii pasakojimo.

Marija SADLAUSKIENĖ

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia sąrašą asmenų, pretenduojančių į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą

Stasė Bagočiūnenė-Jonauskytė, g. 1928 m., partizanų ryšininkė, Telšių aps. Nevarėnų valsč., Žemaičių apygarda Šatrijos rinktinė Telšių kuopa, 1944–1949 m.

Vladas Buivydas, g. 1923 m., (po mirties), Vietinės rinktinės karys, Vilniaus aps. Jašiūnų valsč., 1944-02-16–1944-05-15.

Andrius Kazikaitis, g. 1907 m., (po mirties), pogrindinės organizacijos narys, Raseinių aps. Jurbarko valsč., LLA narys, 1945–1946 m.

Filomena Lipinskienė-Kilčiauskaitė, g. 1923 m., žydų gelbėtoja holokausto metu, Šiaulių aps. Pakruojo valsč., 1943–1944 m.

Julija Papreckienė-Ruseckytė, g. 1926 m., žydų gelbėtoja holokausto metu, Raseinių aps. Tytuvėnų valsč., 1941 m. Stasys Petrošius, g. 1914 m., (po mirties), partizanas, Tauragės aps. Šilalės valsč., 1945 m.

Sofija Prokopovič-Voroneckaja, g. 1930 m., žydų gelbėtoja holokausto metu, Vilniaus aps. Šalčininkų valsč., 1941–1944 m.

Teirautis tel. (8 5) 231 4157.

Komisijos pastaba. Sąrašas skelbia mas vadovaujantį Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos darbo reglamento 8 punktu: „Pretendentai į Kario savanorio ir Laisvės kovų dalyvio teisinį statusą skelbiami spaudoje“.

2018 m. lapkričio 16 d.

Tremtinys

Nr. 42 (1304)

7

Paminklas partizanams Kryžkalnyje

Lietuvos laisvės kovos sąjūdis kartu su Lietuvos partizanais turi kilnų tikslą – pastatyti visiems žuvusiems ir nukankintiems partizanams memorialą Kryžkalnyje, Raseinių rajone. Svarbiausia memorialo simbolija – lietuviško kalavijo formos 25 metrų aukščio obeliskas ir apie 20 000 partizanų jamžinanti atminimo siena su žuvusių partizanų varpais bei pavardėmis, išpjautinis Vyčio kryžiaus formos stelose, bei nežinomo partizano kapas. Kalavijas, jšmeigtas piliakalnio viršūnėje – tai pergalės ir išsilaisvinimo, gimtosios žemės apsaugos simbolis. Ne veltui jį pasirinkome iš šlovingiausios Lietuvos istorijos – LDK laikų, taip siekdami priatyginti partizanų pasipriešinimo kovas skambiausiomis lie тувиų istorijos pergalėms. Obeliskas – kalavijas bus puikiai matomas vykstantiems svarbiausia Lietuvos magistrale Vilnius–Klaipėda.

Atkirsta esamo kalno dalis sukuria atodangą – žuvusiųjų atminimo sieną (aukštis – 6 metrai, ilgis – apie 30 metrų), kuri simbolizuojat tvirtą ir tarasi uola nepalaužiamą partizanų kovinę dvasią. Sienoje apie 1300 tamsinto plieno Vyčio kryžių su žuvusių partizanų

pavardėmis (po 16 pavardžių ant vienos stelos), kurios tamšiu paros metu iš apačios būtų apšvestos raudonai, taip sukuriant krauju parašytų pavardžių metaforą. Šalia atminimo sienos formuojama aikštė, skirta pagerbimo ceremonijoms. Kalavijas padalina atminimo sieną pusiau ir sminga į žemę – būtent šioje vietoje numatomė simbolinė Nežinomo partizano kapą – tai granito plokštėse išpjautas juodas Vyčio kryžius su raudonu apavadu tamsiai žallo granito fone. Būtent tokį ženklą ant uniformų rankovių partizanai buvo išsiuvinėję pasipriešinimo sovietų okupantams metu 1944–1953 metais.

Antrame projekto etape numatoma pastatyti ir partizanų istorijos paviljoną – muziejų. Žemės sklypas, kuriame bus statomas paminklas, jisgytas už žmonių šiam tikslui paaukotas lėšas. Jau gautas paminklui statyti leidimas, taip pat pasirašyta su Raseinių rajono savivaldybe bendradarbiavimo sutartis.

Partizanų memorialas bus pastatytas

Kryžkalnyje, netoli koplyčios, (architektė Virginija Bakšienė) kurią pradėjo statyti monsinjoras Alfonsas Svarinskas. Pagaliau koplyčia užbaigta ir tamšiu paros metu iš tolo šviečia jos kryžius. Apšviesta ir pati koplyčia bei ją vedantys laiptai.

Lapkričio 25 d. (sekmadienį) Kryžkalnyje (Nemakščių se., Raseinių r.) įvyks Kęstučio apygardos aukų memorialinio paminklo atidarymas ir šventinimas. **11 val. šv.** Mišias už laisvės kovų dalyvius aukos Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius ir Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas.

Kviečiame dalyvauti.

Gruodžio 1 d. (šeštadienį) 11 val. Pakruojo kultūros centre vyks LPKTS Pakruojo filialo 30-ųjų metinių minėjimas. Koncertuos Pakruojo „Atžalyno“ gimnazijos ir J. Pakalnio muzikos mokyklos auklėtiniai. Po minėjimo bendrausime prie arbato puodelio.

Maloniai kviečiame dalyvauti visus buvusius tremtinius, politinius kalinius, laisvės kovų dalyvius, jų šeimų narius, artimuosius, prijaučiančius.

Kviečiame!

Kviečiame apsilankyti LPKTS Patriotinių leidinių knygynelyje (Laisvės al. 39, Kaune) ir įsigytį knygą tremties ir rezistencijos tematika, naujausius „Tremtinio“ numerius. Knygą galite įsigyti ir internetu www.lpkts.lt.

Tremtinys ISSN 2029-509X
www.lpkts.lt

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga
Įmonės kodas 300032645
Ats. sask. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365 AB „SEB“ bankas
Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas,
Tel. (8 37) 323 204

Redaktorė Jolita Navickienė
Kalbos redaktorė Audronė Kaminskienė
Techninė redaktorė Vesta Milerienė

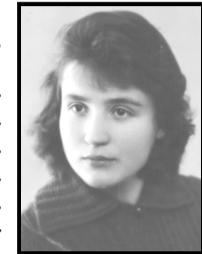
El. p. tremtinys.redakcija@gmail.com

2 spaudos lankai. Tiražas 1670 egz. Kaina 0,61 euro.

**Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“,
Draugystės g. 17, Kaunas**

Ilsėkitės ramybėje

Marytė Gervytė-Časnyk
1943–2018

Mirtis ateina ir pasiima brangiausią žmogų, tik niekada iš atminties neišstrina atsiminimų.

Marytė gimė Kauno r. Girininkų k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. su šeima buvo ištremta į Irkutsko sr. Usoljės r. Taljano k. Taljane baigė vidurinę mokyklą. 1965 m. baigė Irkutsko pedagoginį institutą ir įgijo fizikos mokytojos speciálbybę. Mokykloje dirbo 35 m. Užaugino sūnų ir dukterį. 2003 m. grįžo į Lietuvą, gyveno Sargėnuose.

Palaidota Petrašiūnų kapinių kolumbariume. Nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

Buvę Taljano tremtiniai

Zita Stankūnaitė-Zapalskiene
1929–2018

Gimė Panevėžio aps. Naujamiesčio valsč. Garšvių k. Mokési Žemės ūkio akademijoje. 1951 m. šeima ištremta į Tomsko sr. Teguldetos r. Staro Šumilovo gyv. 1952 m. Zita suimta iš akademijos suolo ir ištremta pas tébus. Dirbo įvairius miško ruošos darbus. Vėliau įstojo į Tomsko miškų ūkio technikumą. 1956 m. grįžo į Lietuvą, ištėkėjo, susilaikė dukters Rūtos. Dirbo Panevėžio vandentiekio valdyboje.

Palaidota Panevėžio Ramygalos g. kapinėse. Užjaučiame dukterį ir artimuosius.

Buvę Staro Šumilovo tremtiniai

Skelbimai

Buvusių tremtiniių ir politinių kalinių mišraus choro „Tremties varpai“ 30-mečio minėjimas.

Lapkričio 16 d. (penktadienį) 9 val. šv. Mišios už choro „Tremties varpai“ buvusius ir esančius choristus Kuršėnų Šv. Jono Krikštytojo bažnyčioje.

Lapkričio 17 d. (šeštadienį) 14 val. choro „Tremties varpai“ 30-mečio jubiliejinis koncertas Šiaulių r. Pavenčių mokykloje – daugiafunkciame centre (Ventos g. 17, Kuršėnai).

Kviečiame dalyvauti.

Lapkričio 17 d. (šeštadienį) 14 val. buvusius tremtinius, politinius kalinius, Laisvės kovų dalyvius, jų šeimos narius LPKTS Palangos filialo valdyba malonai kviečia į Palangos filialo veiklos 30 metų sukakties paminėjimą poilsio ir reabilitacijos centre „Pušynas“ (Žvejų g. 1, Palangoje).

Lapkričio 18 d. (sekmadienį) LPKTS Alytaus filialas minės įkūrimo 30-metį. **13 val. šv.** Mišios Alytaus Angelų Sargų bažnyčioje, po jų minėjimas Alytaus šaulių namuose (S. Dariaus ir S. Girėno g. 10). Dalyvaus buvusių tremtiniių choras „Atminantis“, liaudiška kapela „Smiltelė“, vyru ansamblis „Šiaurys“, šokių kolektyvas „Miestelėnai“, Butrimonių gimnazijos moksleivių šokių ansamblis „Gojelis“. Kviečiame dalyvauti. Pasiteirauti tel. 8 694 07641.

Lapkričio 21 d. (trečiadienį) 16 val. Ukmurgės kraštotoyros muziejuje įvyks renginys, skirtas Adolfo Ramanauskos-Vanago 100-osios gimimo metinėms „Aš esu Vanagas...“

Pranešimą skaitys istorikas dr. Arvydas Anušauskas. Partizanų dainas atliks liaudiškos muzikos kapela „Vieversa“. Bus pristatyta „Misija Sibiras 2018“ ekspedicija.

Lapkričio 25 d. (sekmadienį) 14 val. Klaipėdos bendruomenės namuose (Debreceno g. 48) minėsime Klaipėdos pirmosios tremtiniių ir politinių kalinių organizacijos įkūrimo 30-metį. Maloniai kviečiame dalyvauti.

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

S P A U D O S ,
R A D I O J I R
T E L E V I Z I J O S
R Ė M I M O
F O N D A S

